

La reelekto de Putin ŝajnas respeguli la malemon de la rusoj ŝanĝi la politikon, aŭ ĉu ili tamen deziras ĝin?

Ruslanda elekto inter demokratio kaj diktaturo

La 6an de januaro 2018 la Supera Tribunalo de Ruslando konfirmis la ekskludon de Aleksej Navalnyj¹ de la prezidenta elekto en marto de ĉi tiu jaro fare de la Elekta Komisiono, gvidata de Ella Pamfilova. Ĝia argumento por tiu decido estis, ke Navalnyj estis jure kondamnita pro fraŭdo kaj trompo kaj tial ne povas partopreni en ŝtata baloto. Navalnyj ne akceptis tiun verdikton kaj intencas plendi ĉe la Eŭropa Kortumo por Homaj Rajtoj. Sed antaŭ tio Navalnyj, cetere prezidanto de la „Partio de la progreso“, volas direkti sin al la Konstitucia Tribunalo de Ruslando, kvankam li pritaksas la ŝancon esti rehabilitita malgranda.

La mondfama 41-jara opoziciulo, blogulo kaj juristo kritikis la prezidentajn elektojn en marto kiel farson, ĉar la Kremlo malhelpas malfermi realan alternativon al la prezidenteco de Vladimir Putin, kiu anoncis sian rekandidatiĝon, kiu estis, kiel atendeble, akceptita de la sama Elekta Komisiono. Sekve, Navalnyj alvokis siajn apogantojn bojkoti tiu balotado.

En konferenco de la gazeto *Komsomolskaja pravda* okazinta la 11an de januaro 2018 kun Putin, unu el la ĉeestantaj ĵurnalistoj demandis la prezidenton pri la rifuzo allasi Navalnyj al la baloto kaj volis scii, kion li opinias pri ĉi tiu situacio, pri kiu oni plendis en eksterlando, precipe en Usono kaj en kelkaj eŭropaj ĉefurboj. Anstataŭ klarigi la realan tiklan situacion, Putin reagis kun ĉagreno pri la enmiksiĝo de la eksterlando en la balotan proceson de Rusio, kion li konsideras absolute ne akceptebla, kaj konstante akuzis Usonon. Nomante Navalnyj „la personaĵon, kiun vi menciis“, Putin avertis, ke en Rusio estas akceptitaj nur kandidatoj, kiuj ne lezis la leĝon. Per ĉi tiuj rimarkoj tiu ĉi temo estis abrupte finita kaj oni transiris al alia temo.

Kial Navalnyj estas danĝera?

La forpuŝado de Navalnyj fare de la helporganoj de la putinisma „demokraturo“² pere de dubindaj juraj rimedoj kaj pravigoj estis atendebla. Sed kial la putinistoj volas eviti, ke la plej aktiva opoziciulo de Ruslando partoprenu en tiu baloto, kvankam laŭ la opinio de la plimulto de politikaj observantoj kaj en Ruslando kaj en la mondo la kandidateco de Navalnyj signifus nenian realan konkurencon aŭ danĝeron por Putin, ĉar li certe ne estus elektita de la plimulto, se li partoprenus en la baloto, dum Putin povos antaŭvidi sian venkon surbaze de populareco de pli ol 80 procentoj. Nu, en la kazo de Navalnyj temas pri malalgraba obstina kritikisto, kiu regule vekas atenton per siaj sensaciaj publikaj agadoj kaj precipe per ruzaj esploroj de la putinisma sistemo, en kiu estas malkovritaj altgrada korupto kaj dubinda ekonomiado, kiujn Putin ne sukcesis elsarki, kvankam li gvidas la ŝtaton jam de 18 jaroj. Krom tio, Navalnyj kapablas mobilizi homamasojn, ĉefe pere de la interreto, kiuj iras protestadi surstrate, kiel montras pluraj ekzemploj de la pasinta tempo, ne nur en Moskvo, sed ankaŭ en multaj aliaj urboj de la lando. Ĉiuj tiuj aktivecoj signifas grandan ĝenon por la putinismaj regantoj, kiuj povas konsideri ilin altgrada danĝero por ilia regado, ĉar en diversaj respublikoj de la iama sovetia bloko oni vidis, al kiu embarasa situacio tiaj popol-protestoj povas konduki, ekzemple en Kartvelio kaj Ukrainio. Tian scenaron la putinistoj volas nepre eviti kaj tial preferas dekomence subpremi ĉiuspecan „ekstersisteman“ opozicion per ĉiuj rimedoj. Por bridi kaj silentigi la ulon, la polico kaj justico de Ruslando regule ĉikanas lin kaj liajn kunlaborantojn per arest- kaj monpunoj, plej laste fine de januaro 2018. Iuj aliaj kritikistoj eĉ estis mortigitaj de menditaj likvidistoj, kio rememorigis la metodojn de la itala mafio. En kaj ekster Ruslando oni kredas, ke Putin kaŝiĝas malantaŭ ĉiuj tiuj politikaj murdoj, kiuj okazis en Ruslando dum

¹ Vd. https://de.wikipedia.org/wiki/Alexei_Anatoljewitsch_Nawalny.

² Pri la historio de ĉi tiu nocio vd. <https://de.wikipedia.org/wiki/Demokratuer> (germanan kaj rusan versiojn).

lia regadotempo kaj en kiuj pereis multaj kritikemaj ĵurnalistoj, inkluzive de Poltkovskaja ĝis Nemcov. En la tempo de Putin/Medvedev en Rusio estis mortigitaj 144 ĵurnalistoj, pri la sennombraj kazoj de kaŝitaj minacoj kaj agresoj flanke de ŝtata reprezentantoj kontraŭ aliaj ĵurnalistoj ni tute ne parolu. En Ruslando ekzistas centoj da politikaj prizonuloj kaj ĉirkaŭ ducent aliaj personoj, kontraŭ kiuj estis lanĉita jura proceso pro iuj agadoj en la interreto, kiuj ne plaĉis al la regantoj de Putin. La sama sorto povus trafi ankaŭ Navalnyj, kiu en la pasinta tempo estis sufiĉe ofte konfrontita kun kuriozaj atencoj, kiel ekzemple ankaŭ Vladimir Kara-Murza, konata politikisto kaj ĵurnalista, kiun oni probable klopodis likvidi per veneno, aŭ kiel Oleg Kaŝin, konata ĵurnalista, kiu estis grave vundita kaj lezita de nekonataj atakintoj. Laŭ Igor Eidman, opoziciulo de la Putin-sistemo kaj kuzo de Boris Nemcov, la „mortiga agentejo“ de la Putin-sistemo funkcias tiel: Ĝi mendas murdojn, poste esploras ilin mem kaj kondamnas la menditajn murdistojn. En la tuta mekanismo estas envolvitaj altrangaj funkciuloj kaj anoj de gvidaj organoj de la justico.

En Ruslando ekzistas nemalmultaj civitanoj, inter ili kelkaj kuraĝaj virinoj, kiuj komprenis la drastan maljustecon, kiu regas la socion kaj disvastiĝas kiel kancero, sed al ili komplete mankas publika platformo en la televido por efike diskonigi siajn vidpunktojn kaj plendojn. Krom tio, ili devas timi, ke ili estas ĉikanataj, persekutataj, arestataj kaj punataj de la „organoj“ de la putinisma reĝimo, kiu ne toleras „alvokojn al ribelo“ kaj „kampanjojn kontraŭ la ŝtato“. Pro tio la popolo preferas silenti, ĉar vivo sen kritiko estas pli facila. La karaktero de la 65-jara ĵaluza kaj venĝema eks-ĉekisto Putin,³ kiu kondutas laŭ moralo foje milda, foje kruela, estas tiel formita, ke li eltenas nul kritikon kontraŭ siaj ŝtatoj kaj personoj kaj do reagis per rimedoj, kiujn li konsideras adekvataj. Alia karakteriza trajto de Putin estas jena: Dum li krude traktas diversajn homojn, pri kiuj li ŝajne disponas la potencon kiel speco de subuloj, li kutimas alte taksi, fakte hipokrite adori personecojn, kiuj estas pli maljunaj ol li kaj ludis iun gravan historian rolon (kiel ‘patriarkoj’ aŭ aŭtokratoj): kiel ekzemploj povas esti menciitaj tipoj kiel Jelcyn kaj Nazarbajev, kiuj por Putin evidente estas netuŝeblaj, kvazaŭ sanktaj.⁴ En tia vertikale organizita hierarkia ŝtato, kiu pli similas al la civilizo de la Oriento ol al la moderna okcidenta demokratio, kiu ŝajne fiaskis en Ruslando, la regantoj ne atendas kritikon, sed postulas lojalecon kaj submetiĝon de la civitanoj al la supera ĉefo, kiu senkompatate malamas siajn malamikojn kaj protektas siajn amikojn, kvankam en la lando neniu ŝatas ilin.

Lev Gudkov

Alia tre kuraĝa aktivulo, kiu estas altgrade malagrabra por la reĝimo, nomiĝas Lev Gudkov (nask. 1946). Li estas elstara, internacia respektata sociologo, kiu observas kaj analizas de jardekoj la politikan evoluon en Ruslando, por ofte veni al esence aliaj rezultoj kaj konkludoj ol disvastigitaj de la oficialaj statistikistoj de la Kremlo.⁵ La okulfrapaj, kelkfoje sensaciaj statistikoj, analizoj kaj interpretoj de Gudkov kaj de liaj alte kompetentaj kunlaborantoj estas konsiderataj kiel sendependaj kaj seriozaj kaj multe atentataj ankaŭ en eksterlando. Ankaŭ Gudkov devas elteni ĉikanadon flanke de la ŝtataj organoj. Tiel, antaŭ nelonge lia instituto, la konata „Levada-Centro“, estis deklarita de la ŝtato kiel „eksterlanda agentejo“, kio signifas, ke la laboro de la oficejo de Gudkov estos pli severe observata. Ĝia honorinda fondinto Jurij Levada (1930-2006) estis stigmatizita kiel herezulo jam en la sovetia tempo.⁶ Lia instituto do povas esti fermata en ajna momento per arbitra decido, plej ofte financaj kriterioj servas kiel preteksto por ŝtata interveno. En la kazo de la „Levada-Centro“ la reĝimo probable tamen evitos haltigi la laboron de Gudkov, ĉar ĝi estas la sola fidinda enketa, analiza kaj statistika fonto por la regantoj por ekscii kion la civitanoj en Ruslando efektive pensas kaj kredas.⁷ La situacio de la „Levada-Centro“ similas al tiu de la konata publikaĵo *Novaja gazeta*, kiu regule provizas la regantojn per nemalheveblaj raportoj kaj interesaj komentoj, pri kiuj la Kremlo kaj la registaro ne povas rezigni, se ili volas esti aktuale informitaj.

³ Havante interesajn materialojn, mi intencas verki artikolon pri la iamaj KGB-anoj, kun kiuj Putin kunlaboris dum sia deĵorado en tiu organo.

⁴ Nu, Jelcyn ne plu vivas kaj apenaŭ plu estas menciita de Putin, sed Nazarbajev, dumviva prezidanto de Kazahio, estas regule laŭdata kiel eminenta instanco.

⁵ La ĉefa oficiala statistika oficejo de Ruslando estas VCIOM. Kiel Igor Eidman klarigis en sia libro pri Putin, la dungitoj de tiu ĉi oficejo tute ne interesiĝas pri politiko aŭ sociologio, sed unuavice pri la generado de pozitivaj statistikaj indikoj por favore pravigi la politikon de la Putin-reĝimo.

⁶ Vd. https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_foreign_agent_law.

⁷ Vd. <https://de.wikipedia.org/wiki/Lewada-Zentrum>, https://de.wikipedia.org/wiki/Lew_Dmitrijewitsch_Gudkow.

Ankaŭ tiu honorinda gazeto estas konstante minacata de la fermo aŭ likvido, kvankam tio ial ankoraŭ ne okazis.⁸ Intertempe, la plimulto de la redakcioj de gazetoj, radio kaj televido, kiuj estas politike egalŝaltitaj, praktikas memcenzuron por eviti interveni de la ŝtataj organoj, kiuj komprenas neniujn ŝercojn. Krom la menciitaj esceptaj medioj, en Ruslando neniu kuraĝas publike esprimi kritikan opinion pri Putin. Pro tio, la interreto ludas pli kaj pli gravan rolon por la politikaj diskuto kaj agado. Ĝin la Kremlo ege timas, sed ial ankoraŭ ne tiel traktas ĝin kiel en Ĉinio, kie la internacia reto estas praktike blokita kaj nealirebla.

Lev Gudkov konsideras Putin prezidenton el „teflono“.⁹ Kion tio signifas?

Gudkov avertas, ke la situacio en Ruslando ne estas komparebla kun la situacio en la okcidentaj demokratioj. Dum en multaj okcidentaj, precipe eŭropaj landoj oni celas liberaliĝon (de la leĝaro), en Ruslando firmiĝis en la pasintaj jaroj kaj jardekoj pli kaj pli kruda aŭtoritativa reĝimo, kiu totale kontrolas la informfluan kaj konas neniun mildon aŭ pardonon ĉe homoj, kiuj malrespektas la regulojn de la Kremlo. Kompare kun Sovetunio, putinisma Ruslando tamen ne estas totalisma ŝtato, en kiu validas unusola politika ideologio, kiu pretendas posedi la monopolon (kaj la veron) kaj malpermesas ĉion ceteran. Sed en maltransparenta propagando-ŝtato kiel Ruslando faktoj kaj veraj ciferoj estas kaŝataj antaŭ la civitanoj, la statistikoj estas sisteme manipolataj kaj la historiografio falsata kaj misuzata por la propagando. La plej gravan rolon por la disvastigo de la misinterpretitaj informoj ludas la ŝtata televido, kiu servas kiel propagandilo de la Kremlo. Preskaŭ 90 procentojn de la homoj en Ruslando spektas tiun televidon, averaĝe po kvar horoj por ĉiu tago. Pro manko de alternativaj informfontoj ili eĉ kredas, ke tio, kion la ŝtata televido disaŭdigas kaj asertas, estas vera. Pere de tiu televido okazas konstanta propaganda prilaborado de la civitanoj. La televido gvidas sian propagandon per altgradaj sugesta forto kaj histerio, kreante arteficialan realecon, fabrikatan de oficialaj novaĵelsendoj, tendencismaj dokumentaj filmoj kaj unuflankaj diskuforumoj, en kiuj kritiko kontraŭ Putin kaj lia ŝtato kaj la nomoj de la anoj de ĝia „nomenklature“ estas absolute tabuaj. La „speciale pretigitaj“ dimanĉaj novaĵoj (de Dmitrij Kiseljov) kaj la pseŭdaj debatoj de politikaj „intelektuloj“ en la ruslanda televido (ĉe Vladimir Solovjov) havas la nuran celon kontribui al la misinformado de la (konfuzita) popolo, kiu devas esti konvinkita pri la „malbonega Okcidento“, kiu kulpas pri ĉiu mizero en la mondo, kaj pri la praveco de la rusa opinio laŭ la interpretado de la Putin-kasto. Elstaraj ekzemploj estas la elsendoj de la rusa televido pri Usono, Ukrainio kaj Sirio, kiuj prezentas la (harhiritigajn) rusajn vidpunktojn pri la problemoj. Nature, anlizistoj kaj kritikistoj kiel Lev Gudkov aŭ Aleksej Navalnyj ne apartenas al la rondoj de diskutantoj, kiuj elpaŝas en tiuj elsendoj, kies sovaĝa polemiko estas apenaŭ eltenebla. Granda parto de la rusaj intelektuloj, kiuj aperas en la rusa televido kaj aliaj amaskomunikiloj, reprezentas nuntempe akran kontraŭ-okcidentan sintenon. La dozado de la polemiko, misinformado kaj propagandado dependas de la direktivoj, kiuj venas de la propaganda maŝino de la Kremlo. Laŭ ĝi ĉiuj aktivuloj kaj la tuta popolo devas orientiĝi. Krom tio, eksterlandaj amaskomunikiloj estas subfosataj de specialaj agentejoj en Sankt-Peterburgo, kies troloj havas la taskon disvastigi negativan sintenon pri la Okcidento kaj aldoni favorajn komenton pri Ruslando, por influi kaj konfuzi la legantojn de la okcidentaj amaskomunikiloj. Ĉi tiuj fiagadoj el Ruslando estas intertempe vaste konataj en Okcidento, kaj la publiko singarde konscias pri ili. Pri la klopodoj de la Kremlo influi balotojn en okcidentaj landoj en ĝia senco, kiel okazinta en Usono kaj Germanio, ni tute ne parolu.

Pri la izoliĝo de Ruslando Lev Gudkov skribis en la protesta komento de la Levada-Centro reage al la klopodo misfamigi ĝin kiel „eksterlandan agenton: „Dum jardekoj Ruslando estis fortranĉita de la evoluo de la moderna sociscienco kaj fariĝis subevoluinta intelekta provinco. La aktuala evoluo minacas la landon esti reĵetita en tiun tempon. Tiu izoliĝo kondukas ne nur al daŭra perdo de homa kaj socia kapitalo. Ĝi transformas Ruslandon en rezervejon de malriĉiĝinta kaj agresema loĝantaro kaj al korumpita kaj senbrida elito, kiu nur dediĉas sin al la iluzio de la naciaj supereco kaj ekskluziveco. Landon, kiu ne deziras scii ion pri si mem, atendas trista estonto. La diskreditado kaj detruado de la civila socio en Ruslando estas ne nur honto por la lando. Eĉ multe pli terure estas, ke ĝi neeviteble kaŭzos moralan, intelektan kaj socian falon kaj degeneron de la ŝtato kaj socio“.

Fakte, amaso da fakuloj forlasis Ruslandon, minimume po 44 mil ĉiujare. Depost 1991 Ruslandon forlasis 800 mil sciencistoj. Aleksandr Sergeev, estro de la Rusa Akademio de la Sciencoj,

⁸ Vd. https://de.wikipedia.org/wiki/Nowaja_Gaseta.

⁹ Pri la signifo vd. <http://vortaro.net/#teflono> kaj <https://eo.wikipedia.org/wiki/Polikvarfluoretileno>.

diris, ke la scienco de Ruslando troviĝas en la „valo de la morto“. La akademio suferas ne nur je tro malmulte da mono el fontoj de la privata ekonomio kaj ŝtato. Ankaŭ la personaro elĉerpiĝas, pro maljunuiĝo kaj manko de intereso. Observantoj avertas, ke verŝajne temas pri la plej lasta ondo de sciencaj fakuloj el Ruslando, ĉar poste ili ne plu ekzistos. Multaj junaj rusaj sciencistoj ne plu vidas vivperspektivon en Ruslando. Kune kun la krizo de la scienco en Ruslando falas samtempe la nivelo de lernejoj kaj universitatoj. Vicĉefministro Dmitrij Rogozin konstatis, ke la forfluo de talentoj estas la plej granda malforto de Ruslando. Observantino Alina Poljakova diris, ke la foriro de fakuloj eĉ minacas la nacian sekurecon de Ruslando. Ĉirkaŭ la duono de elmigrantaj sciencistoj povas imagi reiron al Ruslando, se la politika situacio pliboniĝos. Nuntempe en eksterlando vivas 2,7 milionoj da rusoj.

Rusoj revas esti grandpotenco (kiel Usono)

Kiel Gudkov plue klarigas, la sukceso de Putin apogas sin je du principoj: Unue je la sento de la senalterniveco. La tuta kampo de la politiko estas forbruligita. La opozicio estis eliminata el la amaskomunikiloj, pro kio ĝi ne ekzistas por la averaĝa civitano. Putin do restis sen realaj konkurentoj. Due, la reĝimo apogas sin je la propaganda mesaĝo, ke Putin redonis al Ruslando la statuson de grandpotenco. Kvankam temis pri gravaj lezoj de la internacia juro, la organizitaj amasoj bizare jubileas (antaŭ la televida kamerao) pri historiaj triumfoj (en Krimeo kaj Sirio), kio postlasas en eksterlando ambivalentan impreson. Iom naive, *Forbes*, *Time* kaj *Spiegel* deklaris Putin plej sukcesa ŝtatvidanto de la mondo. Laŭ iu enketo, Putin estas internacie pli populara ol la papo aŭ Dalai Lama. Laŭ alia enketo, vere pozitive vidata Putin estas nur en Ĉinio kaj Vjetnamio. Sed la populareco de Putin, ĉirkaŭ kiu okazas groteska arteficiala personkulto, povos denove fali, se mankas novaj sukcesoj kaj atingoj, precipe militaj, kiel tiu problemo evidentiĝis inter 2010 kaj 2014. La mito pri la alta populareco de Putin, kiu estas pure propaganda truko, havas malmulton komunan kun la realeco de la ruslanda socio, kiu tradicie malfidas al ĉiuj regantoj. Ĉar en Ruslando mankas honesta publika opinio, estas malfacile taksu la veran subtenon por tiu aŭ alia politikisto aŭ partio.¹⁰ Ju pli granda estas la politika premo de la ŝtato kontraŭ la civitanoj, des pli malsincere ili respondas. Pro tio neniu sociologia statistiko aperanta en Ruslando estas centprocente fidinda.

Sed ĉu la menciitaj elementoj de la propagando vere gravas por la homoj? Laŭ Gudkov, jes. Ankoraŭ en la erao de prezidento Jelcyn oni povis observi tri ĉefajn dezirojn de la ruslanda popolo al la adreso de la ŝtato: Ĉesigo de la ekonomia krizo kaj de la milito en Ĉeĉenio kaj reakiro de la statuso de monda grandpotenco. La ĉi-lastata momento estas tre grava por la ruslandanoj, ĉar ili povas senti sin situantaj sur la sama nivelo kiel Usono kaj Ĉinio. Tio rekompencas la senton de la mankanta socia sekureco, de la malriĉeco kaj de la senhelpeco en la rilatoj kun la arbitraj ŝtataj instancoj. En la sovetia tempo regis la opinio, ke Ruslando estis respektata, ĉar eksterlando timis ĝin. Per la kolapso de Sovetunio ekestis forta sento de senvaloreco. Putin majstre eluzis tiun vakuon kaj mesaĝis al la ruslandanoj, ke ili povas fieri pri sia lando, kiu denove fariĝis granda potenco. Pro tio oni nun povas observi la rehabilitadon de certaj elementoj de la sovetia tempo, ekzemple de la diskreditado de la demokratio kaj de la universalaj valoroj de la homaj rajtoj, de Stalin kiel forta gvidanto dum la dua mondmilito, k.a. Kun tio estas ligita la opinio, ke Ruslando estas ĉirkaŭata de malamikoj kaj ke ĝi iras propran modelon, kiu havas nenion komunan kun la okcidenta vojo. Laŭ Gudkov, per tiu sinteno la putinistoj celas diskrediti ankaŭ la rusajn liberalulojn kaj la okcidenteman parton de la popolo.

Putin ĉiam pravas

En tiu tuta priskribita konstelacio la sensaciaj malkovraj agadoj de Aleksej Navalnyj pri la luksaj vilaoj de ĉefministro Medvedev ludas neniun gravan rolon, kvankam la retfilmoj de Navalnyj estis spektitaj de 25 ĝis 50 milionoj da homoj. Nu, Medvedev eble fariĝis malpli populara, sed en Ruslando oni neniam serioze konsideris aŭ ŝatis lin, ĉar li impresas kiel malforta politikisto, kvankam li lanĉis nekutime akran kritikon de la putina sistemo en Ruslando, kiam li estis prezidento. Se Ruslando estus reala demokratia lando, li estus jam delonge forbalaita de sia posteno. Sed ĉar lia posteno ne dependas de la volo de la popolo, sed de Putin persone, tiuj skandaloj de korupto havas neniujn seriozajn sekvojn por li. Por

¹⁰ Por havi imagon, en Ruslando relative libera honesta publika opinio ekzistis nur inter la tempo fine de la 1980aj jaroj ĝis la mezo de la 2000-aj jaroj.

Gudkov Putin estas teflona prezidento. Tipe por aŭtoritatismaĵaj reĝimoj estas, ke la kolero de la popolo ne direktas sin kontraŭ la sultano aŭ caro, kiu ne estas tuŝebla, sed kontraŭ la grandveziro aŭ la bojaroj. Do, en Ruslando la kolero trafas la registaron kaj eventuale la ĉirkaŭaĵon de Putin, kiu devas ludi la kulpokapron, sed ĝi neniam koncernas Putin persone, kiu enradikiĝis en la konscion de la homoj kiel ĉiurilate kompetenta teknokrato, kiu ĉiam konas la taŭgan respondon por ĉiu tikla demando. Laŭ Vera Gureviĉ, aŭtoro de memuaro pri la lernejoj de Putin, kiu instruis al li la (malŝatatan) germanan lingvon, Putin ĉiam scipovis trovi racian solvon kaj fari pravajn konkludojn, do li estas homo kun elstara karaktero, kvazaŭ genio. Vladimir Ĉurov, prezidinto de la Centra Elekta Komisiono (2011-16), eĉ diris, ke la ĉiama praveco de Putin estas por li „leĝo“. Kvankam multaj homoj en Ruslando opinias, ke Putin mem apartenas al la sistemo de la korupto kaj organizita krimo, tio ne ŝanĝas ilian (pozitivan) rilaton al li. Multaj rusoj kredas, ke ankaŭ en aliaj landoj, ekzemple okcidentaj, ekzistas krimoj kaj korupto, „nigraj ŝafoj“. Ĝis iu grado tiu opinio eĉ trafas la esencon. Se do iu usona parlamentano nomas Putin „gangstro“, tio ne kaŭzas grandan impreson en Ruslando. Kiel politikisto Putin faras nenion alian ol aliaj faris kaj faras, ekzemple perarmeaj intervenoj en aliaj landoj, anekso de fremda teritorio, kaprica konduto, subskribado de dubindaj dekretoj, praktkado de dubinda internacia komerco kaj internacia monlavado, ktp. ktp. La riproĉoj kaj suspektoj kontraŭ Ruslando estas multnombraj kaj gravegaj. Laŭ plej novaj scioj, Putin persone konsentis pri la tuta sportdopingo en Ruslando. En la germana lingvo oni diras, ke tia homo kiel Putin permesas al si ĉion, kion Dio malpermesis. Pruvi ion ajn al Putin, kiu probable ruze scipovas kaŝi ĉiujn siajn farojn, estas ege malfacile.

Ŝajnas, ke en Ruslando komplete mankas imago pri tio, ke la regadosistemo povus esti aŭ fariĝi alia. Putin regas Ruslandon jam de 17 jaroj, kaj la homoj komprenis, ke plej verŝajne li restos ankaŭ la venontajn ses jarojn. Sur tiu bazo estas klare al ili, ke oni povas ŝanĝi nenion kaj devas esti kontenta pri la situacio. Ĉiukaze, ĉe la plimulto de la popolo ne ekzistas indikoj, ke oni pretus persone aktiviĝi por ŝanĝi ion ajn. Tiuj, kiuj ne estas kontentaj, simple rifuzas partopreni en balotoj. Pro tio la instituto de Gudkov konstatas de jaro al jaro reduktiĝon de la partopreno en la elektoj, due kreskantan malfidon je la balota procezo. La plimulto konsideras la balotojn malhonestaj kaj speco de teatro, aŭ farso. Tiu evoluo kaŭzas, ke ĉefe konformistoj kaj oportunistoj partoprenas balotojn kaj elektojn, kiuj estas regule manipolataj kaj falsataj, laŭ Gudkov je 5-8 procentoj. Sed tiu diferenco ne tro influos aŭ ŝanĝos la rezulton en si mem. Malgraŭ tiu trompado, Putin, kiu ĉi-foje aperas kiel „sendependa“ kandidato, ricevos sufiĉan kvanton da voĉoj por povi konservi la oficon. La aliaj oficialaj kandidatoj, kiuj reprezentas plej diversajn skurilajn pseŭdo-partiojn kaj nomiĝas Vladimir Ĵirinovskij („liberaldemokratoj“), Pavel Grudinin (komunistoj), Elvira Agurbaŝ-Kasenova (verduloj), Sergej Baburin („rusia popolunuiĝo“), Anton Bakov (monarkiistoj), Roman Ĥudĵakov („Sincere“), Jekaterina Gordon („partio de la bonaj aferoj“), Grigorij Javlinskij („Jabloko“), Miĥail Kostov („partio por sociala protekto“), Natalja Lizicina („Rot Front“), Stanislav Poliŝĉuk („partio por socialaj reformoj“), Ksenija Sobĉak („Civitana iniciato“) kaj Boris Titov („partio de la kresko“) havos neniun ŝancon fariĝi nova prezidento de Rusio, sed ili almenaŭ povos ŝteli kelkajn procentojn de Putin, por ke lia triumfo ne fariĝu centprocenta. Ĉi tiu listo montras, ke en Ruslando ne ekzistas serioze konsiderebla kandidato por la prezidenteco kiel alternativo al Putin, el kiu la propagando faris „nacian gvidanton“. Kaj la politika sistemo de Ruslando zorgos pri tio, ke neniu el tiuj kandidatoj estos elektita.

Ankaŭ la junularo kaj intelektularo apogas la „nacian gvidanton“ Putin

Kaj kio pri la junaj generacioj? Laŭ Gudkov estus iluzio kredi, ke ĉe la junularo la opinio ŝanĝiĝis. Paradokse, la gejunuloj de Ruslando apartenas al la plej grandaj simpatiantoj de Putin, kiel montris ekzemple la organizaĵo „Naŝi“ (kiun kritikistoj moke nomis „Putin-junularo“). En tio nenio ŝanĝiĝis lastatempe. Sed en la grandurboj aperas nova tavolo de la „meza“ klaso (de kelkaj procentoj), kies membroj havas pli demokratian sintenon kaj komprenas la danĝerecon kaj senperspektivecon de la aŭtoritatisma Putin-reĝimo, kiu konas neniujn skrupulojn kaj agas rande de la krimeco. Sed tio estas minoritato ĉe la junularo inter 25 kaj 30 jaroj. Al tiu tavolo aliĝis studentoj kaj lernejoj, kiuj apartenas al la „Putin-generacio“, kiu konas neniun alian prezidenton ol Putin (plus Medvedev kaj Lavrov). Laŭ Vera Gureviĉ gravas, ke tiu junularo restu disciplinita, morale kaj patriotisme edukita. Ĉi tiu generacio ŝajnas esti ankaŭ relative kontenta pri la aktuala situacio en Ruslando, ĉar fenomenoj kiel malsato, mizero, totalisma subremo aŭ milito kiel dum la komunisma tempo forestas. Tiu percepto tamen ne estas tute ĝusta, se oni pensas pri la militoj en Ĉeĉenio, Kaŭkazo, Ukrainio kaj Sirio, kun miloj, eble dek- aŭ

centmiloj da mortintoj kaj lezitaĵoj viktimoj,¹¹ kiujn Putin enkalkulas, kvankam li palavras pri paco. Ŝajnas, ke en Ruslando ankoraŭ ne ĉiuj homoj komprenis, kia tipo Putin estas. De kelkaj jaroj en la lernejoj de Ruslando la ideologia premo eĉ estis fortigita per patriotisma edukado, kiu propagandas religiajn-ortodoksajn valorojn kaj kontraŭ-okcidentan konservativismon, kiuj ĝenerale falas sur fekundan grundon. Ĉe iu parto de la junularo tio certe kaŭzas ankaŭ negativajn reagojn, ĉar tiuj homoj ne ŝatas mensogojn, demagogion, korupton, devigon k.s. Sed tiu grupo estas, kiel dirite, tre malgranda, fakte sensignifa kiel bazo por ĝenerala ribelo. Se oni konsideras la ciferojn de partoprenantoj en protestoj en Mosvko, en kiuj partoprenis multaj junuloj, 25'000 homoj estas relative malgranda nombro kompare kun la nombro de la loĝantoj de Moskvo, kiu estas 15 milionoj. En Ruslando la subteno de la centra potenco estas grandparte pasiva kaj baziĝas sur nerezistado, por tiel diri. La senopinia kaj nepolitika 'amorfa' amaso de homoj do ne aktive kontraŭstaras la diktaturon, sed, male, akceptas ĝin kaj kunludas kun ĝi, verŝajne ĉar oni ne vidas alternativon, kiu eble tamen ekzistus. Malgraŭ tio, la protesta movado de la koleraj, politike vekigintaj civitanoj de Moskvo de la vintro 2011/12 sur la Bolotnaja-placo, kaŭzita ĉefe de la suspektinda rezulto de la parlamentaj elektoj, kiujn gajnis la partio de la Kremlo, kaj la ruza interŝanĝo de la prezidenta kaj ĉefministra postenoj de Putin kaj Medvedev, signifis seriozan signalon al la putinisma reĝimo, kiu ŝajne troviĝis en grava krizo de la kredindeco. En Moskvo Putin ĝuas malpli ol 50 procentoj de la apogo en priprezidentaj balotoj. Putin verŝajne suspektis, ke la usonanoj, precipe la departemento de Hillary Clinton, ministrino pri eksterlandaj aferoj, instigis la ribelon en Moskvo. En sia tria regadoperiodo, kiu estis inaŭgurita per memfiera patriotisma parolado en la Kremlo, Putin komencis propagandi sian „nacion ideon“, la „eŭraziismon“ kaj la „rusan mondon“ kaj polemikis kontraŭ la malŝatata liberalisma Okcidento, kiun li celis diskrediti kiel morale degeneritan civilizon. Pli kaj pli li procedis per agresemaj reprezalioj kontraŭ la ĝena politika opozicio, sed ankaŭ kontraŭ la nekonformisma intelektularo, ĵurnalistaro kaj artistaro, tiel ke en eksterlando elformiĝis la bildo de Putin kiel pruda, maltolerema aŭtokrato-diktatoro. La ĉefa simbolo kaj дума kulmino de tiu subprema kurso de la reĝimo, kiu provokis internacian atenton, estis la arestado, kondamnado kaj malliberigo de la ribelema kantgrupo „Pussy Riot“, konsistanta el tri junaj nekonformismaj virinoj, kiuj protestis laŭ sia maniero kontraŭ la Putin-reĝimo kaj ĝia komplico, patriarko Kiril (Gundjaev), per hereza elpaŝo en la moskva katedralo, pro kio estis senditaj por du jaroj en la „gulagon“, cetero kun la beno de la rus-ortodoksa eklezio, kiu evidente refalis en la tempon de la inkvizicio.¹² Tiu eklezio ne plu estas simpla lakeo de la politika reĝimo kiel dum la komunismo, sed emancipiĝis kiel ĝia 'egalrajta' partnero, kvankam la religieco de la homoj en Ruslando srumpis al minimumo – ŝajnas, ke la ateisma propagando havis siajn sentebajn efikojn. Por Dio Ruslando estas verŝajne perdita!

Sed Putin malplaĉas al la okcidentanoj

Dum en Ruslando, Ĉinio kaj Vjetnamio Putin ĝuas grandan (sed tamen dubindan) popularecon, li komencis pli kaj pli malplaĉi al la okcidentanoj, kiuj tute ne ŝatis lian pli kaj pli agreseman politikon, pro kio novaj konfliktoj kun Ruslando, kiu ŝajne kondukis kiel vundita urso, estis neeviteblaj. Antaŭ ĉiuj aliaj la usona prezidento Barack Obama publike demonstris sian abomenon de Putin. Oni povas dubi, ke Donald Trump, kiu laŭdire estas lia „spirita frato“, ŝatas lin pli multe.

Ankoraŭ kiel ĉefministro de Jelcyn Putin palavis en sia intertempe forgesita „manifesto“ pri la tria jarmilo, aperinta en decembro 1999 en la rusia gazetaro, pri la neceso kaj pravenco de demokratiaj kaj merkatekonomiaj reformoj kiel sola alternativo, sed ankaŭ de la enkonduko de la jura ŝtato, idea pluralismo kaj libereco de la individuo kaj de la opinioj. Sed la praktika efektivigo de liaj teoriaj klarigoj kaj vizioj, kiujn certe ĉiu leganto de la teksto en Okcidento povis aprobi kaj subteni, montriĝis malfacila. Kun ĉiu regadoperiodo Putin fariĝis pli aŭtokrateca, pli maltolerema, pli agresema, pli cinika. Eble Putin estas 'bona homo', sed kelkaj gravaj personoj vidis lin kaj la aferojn en alia lumo. Jam Elena Bonner, edzino/vidvino de Andrej Saharov, avertis, ke Putin certe instalos modernan formon de la stalinismo, kaj efektive, la vento turniĝis en tiu direkto. En la trajtoj de la hodiaŭa politika kulturo de Ruslando iuj vidas sintezon de stalinismo kun faŝismo, kombinita kun carismaj kaj naciismaj elementoj. Por la sociologo Igor Eidman putinismo signifas la restaŭradon de faŝisma reĝimo laŭ germana aŭ itala maniero

¹¹ Oficialajn ciferojn komp. sub „Людские потери в Первой чеченской войне“ kaj „Людские потери во Второй чеченской войне“ en Vikipedio.

¹² Pri ĉi tiu skandalo vd. https://en.wikipedia.org/wiki/Pussy_Riot.

de la 1930-40aj jaroj. Putinismo do ŝajne signifas faŝismon, stalinismon, imperiismon kaj ortodoksismon kune en unu sistemo, kvankam la komparo de Putin kun Hitler aŭ Stalin probable estas troigo. Sed ekzemple Andrej Piontkovskij komparis la paroladon de Putin de 2014 pri Krimeo kun la parolado de Hitler de 1939 rilate la Sudetojn. La fama germana verkistino Herta Müller, kiu ankoraŭ spertis la rumanan Ceaușescu-diktaturon, parolis pri la disvastiĝo de nuda timo inter la ruslandanoj antaŭ la Putin-reĝimo. En 2007 la disidentino Valerja Novodvorskaja diris, ke la situacio en Ruslando memorigas la situacion en Italio sub Mussolini. La konata rusa politologo Gleb Pavlovskij priskribis la sistemon de la sistemaj trompado kaj mensogado de Putin en decembro 2016 kiel sistemon „de la lojaleco de la timo“, ĉar en ajna momento povas esti lanĉita jura proceso kontraŭ ĉiu ajn tiel longe, ke la funkciuloj timas tiun sistemon, kiu certe povas fidi al ili nur en tiu kazo. Iuj politologoj nomas la aktualan sistemon en Ruslando „novtipa“, sistemon de la „hibrida politiko“ k.s. kaj komparas ĝin kun la sovaĝaj reĝimoj de Orbán en Hungario, Erdoĝan en Turkio, kie estis instalita speco de „demokrato“, kaj kun la dubindaj trajtoj de la sensacia Trump-regado en Usono, kiu komplete ŝovis Ruslandon en la ombro de la monda politiko. Ĉu tiuj ŝtatestroj, kiuj ŝajnas havi multon komunan, lernis unu de la aliaj?

Lige kun la elformiĝo de la „novtipa“ regadosistemo en Ruslando, Eidman, kies unika raporto pri la Putin-sistemo enhavas grandiozan finkalkulon kun tiu reveninta monstro, trafe karakterizis ĝin laŭ ĝiaj integraj elementoj, kiuj kunfandiĝis en la granda pota de la postkomunisma civilizo de Ruslando, kiu estas regata de la mono: „De la sovetia burokratio la nova elito transprenis la aŭtoritatecan regadostilon, la krudan sintenon al la homoj kaj la tipan duoblan vivon de la ŝtataj funkciuloj, por kiuj tipas primitiva konsumado kaj karierismo unuflanke kaj predikado de patriotismo kaj ŝajna bonfarto de la lando aliflanke. De la krima mondo oni heredis la krimajn emojn kaj metodojn, la aventurisman kaj la brutalecon, la kutimon solvi demandojn per perforto, la abomenon de la simplaj neprivilegiitaj homoj, la klaso, kiu posedas nenion. De la flanko de la sovetia inteligencio aldoniĝis la morala oportunismo, kiu moviĝas rande de la ciniko, de la abismo inter belaj vortoj kaj la realeco de la vivo, kiu konsistas el la pena ĉiutaga akaparado de pli kaj pli kostaj vivnecesaj materiaj rimedoj. Se oni ne estas pagipova, oni povas esti senkompate elĵetita el la loĝejo aŭ mizere mortas en la hospitalo, ĉar oni ne ricevas la necesajn kuracilojn. La novaj mastroj de Ruslando kreis ŝtaton, kiu funkcias laŭ la leĝoj de la krimuloj, kiuj sukcese oficialigis la korupton, kiu ebligas al la superuloj fariĝi fabelaj riĉuloj sen devi respekti la regulojn de la leĝoj kaj sen devi pagi impostojn.“ Post la eksperimento de la „nova sovetia homo“, kiu mizere fiaskis kaj pereis, naskiĝis la nova postsovetia homo, la tiel nomata *homo postsovieticus* de la faŝisma erao de Putin. La iamaj adeptoj de la absurda teorio, ke nepre kunfandiĝos la plej bonaj trajtoj de la socialismo kaj kapitalismo, tragike trompiĝis. Jes, en Ruslando kunfandiĝis iliaj plej malbonaj trajtoj de tiuj ideologioj. La historio de tiuj du sistemoj en Ruslando montris, ke ilia kopiado kondukis al iliaj totalaj kripligo kaj perversigo, al la kompleta inversigo de la originalo, same kiel ĉio, kion la rusoj kopiis de la Okcidento, kondukis en Ruslando al la totala fiasko, la absurdo kaj la perversio. Kompreneble, la kulpon oni donis al la Okcidento, kiu elpensis tiujn ideologiojn kaj eksportis ilin al Ruslando. Hodiaŭ, iuj intelektuloj kiel la fantasta verkisto Sergej Lukjanenko revas pri la efektivigo de la „rusa mondo“ kiel sintezo de la plej bonaj trajtoj de la Okcidento kaj Oriento. Ŝajnas, ke en Ruslando oni ne ĉesis revii pri fikcio, kiuj havas neniun realan ŝtatan ancon plenumiĝi.

Prezidenta-parlamenta sistemo kun pseŭda demokratio kaj ŝtata kapitalismo

Esence, la politika-ekonomia sistemo de Ruslando estas klasifikata kiel miksitaj prezidenta-parlamenta sistemo kun ŝtatkapitalisma strukturo, kiu estas regata de maltransparentaj korporacioj konsistantaj el Kreml- kaj Putin-lojalaj administraj burokrataroj, financaj oligarkoj kaj industriaj grandkomercistoj, al kiuj apartenas ne malmultaj iamaj kaj aktualaj kunlaborantoj de sekretaj servoj. Kiel tria ‘tavolo’ al ĝi apartenas plej diversaj intelektuloj, kiuj vendis sin kvazaŭ kiel prostituitoj al la Putin-reĝimo kaj povas esti iamaj komunistoj, liberaluloj aŭ adorantoj de aliaj ideologioj. Inter ili estas multaj admirantoj de la Okcidento kaj Usono, kien ili ofte vojaĝis kaj kie iliaj familianoj vivas lukse kaj infanoj studas en universitatoj. Okcidentaj bankoj konservas ilian monon, ofte temas pri fabelaj sumoj, do milionoj aŭ miliardoj da dolaroj, kiujn ili rikoltis pere de la privatigoj kaj vendado de resursoj (nafto, gaso, raraj kaj valoraj termetaloj kaj senmoveblaĵoj) de Ruslando kaj sovetiaj respublikoj en la internacia komerco, kiu povis inkluzivi ankaŭ armilojn, drogojn, virinojn, alkoholon kaj diversajn kontrabandaĵojn. Sed tio estas

ĝenerala konata afero.¹³ Ŝtata kapitalismo en Ruslando signifas, ke relative malgranda grupo de potenculoj (t.n. silovikoj) de la Kremlo monopolisme kontrolas la tutan monfluan en la lando, de kiu povas profiti nur tiuj, kiuj kunlaboras kun la ŝtata burokratio kaj la strukturoj de la sekretaj servoj, armeo kaj polico. La industriaj oligarkoj komplete dependas de la ŝtataj burokratoj, kiuj kontrolas la tutan ekonomion de la lando. Dum la subfosataj kaj manipulataj strukturoj de la demokratio (cetere ankaŭ la konstitucio mem) servas kiel formala fasado, ĉar demokratio, civilsocia libereco kaj partia plurismo estas konsiderata kiel pura balasto, kiu nur ĝenas la laboron de la regantoj de Ruslando, pli gravas senperaj kontaktaj inform-kanaloj inter ŝtataj funkciuloj, kiuj ekzistas inter la diversaj gvidaj individuoj kaj grupoj kaj kiuj estas maltransparentaj, plej ofte (duon)privataj kaj sekretaj, tiel ke la publiko nenion ekscias pri la faritaj diskutoj kaj interkonsentoj okazintaj malantaŭ la kulisoj, kiuj tamen altgrade koncernas ŝtatajn interesojn. Fortan pozicion havas la administracio de la prezidento, kompare kun la registaro, gvidata de la ĉefministro (nuntempe Medvedev), kiu estas rekte submetita al la prezidento kaj kies kompetencoj rilatas precipe al plenuma, kontrola kaj raporta funkcioj. La rolo de la parlamento (Dumao), en kiu la t.n. Kremlo- aŭ Putin-partio „Unueca Ruslando“, kiun Navalnyj nomis partio de „banditoj kaj ŝtelistoj“, havas la grandan plimulton de la mandatoj, limiĝas al aprobo de leĝaj proponoj el la Kremlo, kiujn en principo ĝi povus ankaŭ rifuzi per du trionoj de la voĉoj. Ĝenerale, la Dumao fidele konfirmas ĉiujn proponojn, kiuj venas de la Kremlo, por eviti konfliktojn kun ĝi. Kelkaj el tiuj novaj leĝoj, kiuj limiĝas la rajtojn de la civitanoj, vekis internacian atenton. La „opozicio“ en tiu parlamento principe subtenas la Kremlon en ĉiuj gravaj strategiaj demandoj de la interna kaj ekstera politiko, kvankam la diversaj partioj havas siajn proprajn politikajn ideojn kaj programojn. Dum ekzemple la „liberal-demokratia“ partio de Ĵirinovskij inter multaj aliaj radikalaj proponoj volas „pendigi krimulojn sur publikaj placoj“ (kompreneble ne tiujn de la Putin-kasto), la komunistoj celas „renovigi la socialismon“ por helpi al maljunuloj kaj malriĉuloj. La enkonduko de novaj politikaj partioj ne estas dezirata de la Putin-reĝimo, pro kio ilia registrado estas ligita kun grandaj obstakloj. Krom tio, la legislativo, judikativo kaj ekzekutivo, kiuj evidente ne estas sendependaj de la supre nomitaj korporacioj, plus la armeo kaj eklezio, kiu ludas aparte reakcian rolon, ŝajnas formi unuecan tuton kaj kunludas kiel komplicoj, kiujn Putin nomus „naturaj partneroj“. Tiel, la putinisma politika sistemo, kiu povas esti nomata elekta aŭtokratio, estas apenaŭ komparebla kun aliaj politikaj sistemoj, bone funkcias sur la bazo de la priskribitaj internaj mekanismoj kaj ricevis de la popolo sian legitimecon ĉefe pro la kredo je la restarigo de ŝajna grandpotenca statuso, kiun tiu popolo dankas al sia prezidento, kiun ĝi do volonte aŭ kvazaŭ libervole elektas, eĉ sen tro granda premo flanke de la aŭtoritatoj, ĉar Putin ŝajnas esti por ĝi la plej bone imagebla ŝtatestro por Ruslando. La ekonomia bonfarto kaj demokratia ordo ŝajnas esti por la rusoj dua- kaj triaranga afero. Multaj homoj en Ruslando eĉ konsideras la veran demokration maltaŭga kaj neebla por sia lando kaj konsideras la rusan version de adaptita demokratio konvena kaj ĝusta, aŭ prava. La postkomunisma Ruslando povas esti difinita kiel „Sovetunio sen komunismo kaj sen la iamaj nerusaj respublikoj“, kiuj tute ne plu deziras aparteni al la ruslanda regno.

Gudkov konkludas, ke eĉ se Putin retiriĝus, malmulto ŝanĝiĝus, ĉar la sama sistemo – oni povus ankaŭ diri la mentaleco aŭ politika kulturo – principe restos, kaj plu funkcias. Tio estas pli esenca ol unuopa persono. Mi persone tamen dubas, ĉu ĉio restus kiel antaŭe, sed tion oni ne povas prognozi. Gudkov ne pretas kulpigi nur la personon de Putin, ĉar estas la „korto, kiu faras, ke la reĝo dancas“. Estas iluzio kredi, ke „caro“ Putin persone decidus ĉiujn aferojn mem. Precipe la grupo de la sekretservistoj, kiuj formas ĉefan pilieron de la reĝimo, estas interesata pri la stabileco de la reĝimo, pri la konstanta mobilizado de la civitanoj kaj pri diversaj provokoj en la ekstera politiko. Pri Moskvo okupiĝas Sobjanin, pri Ĉeĉenio Kadyrov kaj pri la jura ĉikanado de Navalnyj zorgis precipe la justicgeneralo Aleksandr Bastrykin, ĉefo de la Esplorkomitato de la Rusa Federacio, kiel kelkaj observantoj supozas. Navalnyj suspektis ĉi-generalon pro grandstila imposta korupto en eksterlando. Sekve, Navalnyj ekhavis gravajn problemojn, kun li, ĉar li reagis kiel lia malamiko. Tamen, Putin estas konsiderata kiel ĉefa respondeculo kaj kulpanto pri ĉio okazanta en la lando.

Sed precipe la malfavora interna ekonomia realeco metas limon al multaj planoj de Putin, kaj la okcidentaj sankcioj kontribuas efike, pro kio en Ruslando oni ja ankaŭ lamentas, kvankam oni

¹³ En marto 2017 *Novaja gazeta* publikigis la materialon de esploro, komencita en 2014, pri la kontraŭleĝa eksportado de 700 miliardoj rubloj el Ruslando, de kiuj 350 miliardoj fluis tra iuj bankoj, kies membro de la konsilio de direktoroj estis Igor Aleksandroviĉ Putin, kuzo de V.V. Putin.

klopodas bagateligi la konsekvencojn. Sed la sankcioj ne ĉiam trafas la ĝustajn homojn, kaj ĝi ne malhelpas realigi novajn kolosajn projektojn (kiel la gasfabrikon Yamal LNG de Novatek, kiu apartenas al la oligarko Leonid Miĥelson, la 19-kilometrojn longan krimean ponton kaj la naĝantan nukleo-energian centralon 'Akademik Lomonosov'). Komprenoble, grandparte temas pri propagando. Tiuj sukcesoj kaj mirakloj de la rusaj teknologio kaj inĝenierarto, kiujn Putin nepre bezonas kaj kiuj eble estas komparindaj kun la kosma flugo de Gagarin, vekas eventuale ankaŭ ĵaluzon kaj envion en aliaj landoj. Malgraŭ la relative malalta prezo de la nafto, de kiu la ekonomio de Ruslando preskaŭ centprocente dependas, la financoj de Ruslando estas stabilaj, precipe ekstere, dum interne ili estas malekvilbritaj. La inflacio kaj la senlaboreco estas malaltaj (malgraŭ ege malaltaj salajroj kaj dubindaj dungokondiĉoj), sed la timo pri nova stagnado kaj kolapso de la ekonomio, kiu en Ruslando estas nura drako el papero, tamen ekzistas. Ĉi-foje ĝi povus havi fatalajn sekvojn. La popolo restis ege malriĉa, la vilaĝoj disfalas kaj la tiea vivo elmortas, amaso da rusoj elmigris. La resursojn de la lando akaparitis eks-komunistoj, novaj kapitalistoj, oligarkoj kaj kleptokratoj, kies aktivecoj en normala „jura ŝtato” devus esti esplorataj de sendependaj politikaj komisionoj kaj de la justico mem. Finfine, juristo Putin estas „defendanto de la juro, kiun lia ŝtato evidente difinas mem. Sed en ŝtato, en kies politika kulturo la jura nihilismo estas integra elemento, ekzistas ankaŭ granda abismo inter juro kaj justeco, kiu estas laŭkaze arbitre difinita laŭ propra bontrovo de la decidantaj oficistoj. Krom la ekspluatado kaj la vendado de nafto kaj gaso la „komercisto“ Putin, kiu estas klasika demagogo, havas neniujn seriozajn politikajn kaj sociajn viziojn por evoluigi tiujn dezertajn regionojn, kvankam li plej kalkulas pri la loĝantaro en tiuj lokoj, kiuj trovas Putin bona kaj certe reelektos lin. La iama ĉefministro de Ruslando Miĥail Kasjanov (2000-4), kiu intertempe fariĝis opoziciulo, scias pri kio li parolas; en marto 2012 donis en aŭstra gazeto jenan pritakson pri Putin: „Krom sia vulgara primitiva retoriko Putin havas nenion por proponi al la rusoj, kio estus fareda. Li havas neniun senton por la damaĝo, kiun lia malbona registaro alportos en estonto al Ruslando. La tria prezideco de Putin ne estos gvidata de racio kaj modero, sed karakterizata de la instinkto kaj potencavido.“ La tuta palavrado de Putin pri la supereco de Ruslando baziĝas sur giganta blufado, por impresi kaj konfuzi la kontraŭulojn. La tuta ideologio de la „rusa mondo“ ktp. de Putin devas esti konsideranta kiel varma aero, kiu povos rapide elvaporiĝi kune kun la ordonita patriotismo, kiu, laŭ malnovaj sociologiaj enketoj, pli frue ne troviĝis inter la prioritataj valoroj de la rusoj. Ruslando estas plena de paradoksoj kaj kontraŭdiroj. Estos interese observi, kio okazos kun Ruslando en la venontaj jaroj. Nu, la usonanoj jam scias ĝin: Laŭ la analiza kompanio „Stratfor“, la „malvarma milito“ inter Ruslando kaj la Okcidento pludaŭros, Usono akriĝos siajn sankciojn kontraŭ Moskvo, la ekonomia situacio de Ruslando malboniĝos kaj la lando pli dependos de Ĉinio, kiu jam sukcese forŝiris ĝin de Eŭropo. Ŝajnas, ke la usonanoj ne plu volas perdi sian tempon kun tiu malfacila, malagrabra „partnero“, kiu tamen restos danĝera militrivalo. Por renkonti tiujn defiojn Putin devos iel reagi kaj agi.

„Diktaturo kun granda apogo de la loĝantaro“

En sia tre leginda libro pri la putinismo la konata usona historiisto kaj publicisto Walter Laqueur trafe nomis Ruslandon „Diktaturo kun granda apogo de la loĝantaro“. La reelektado de Putin evidente respegulas la malemon de la rusoj ŝanĝi la politikon. Putin garantias „stabilecon“, kaj stabileco signifas ŝanĝi nenion. Kvankam la popolo de Ruslando ne estas tute ĝoja pri la situacio en sia lando, ĝi tamen estas koenta, ĉar ĝi fidis al Putin, kvankam tiu ĉi politikisto en la plimulto de la landoj de la mondo havas negativan pritakson. Kurioza sinteno, kiu en Okcidento ne estas tute komprenata. Tamen, oni ne aŭdacu subtaksi la decidemon de la ruslandanoj, kiuj tradicie profunde malfidas la politikan potencon. Tio ne signifas, ke ili subtenas dezirojn de la Okcidento, pri kiu ili ĝenerale ne tro interesiĝas, kion ĝi pensas pri Ruslando. Malgraŭ senlimaj pasiveco, indiferenteco kaj pacienco, kiuj karakterizas la mentalecon de la rusoj, kiujn Igor Jurgens, direktoro de INSOR,¹⁴ nomis arkaika, oni ne povas ekskludi novajn protestojn, se la homoj en Ruslando sentas sin trompataj de la regantoj kaj havas la impreson, ke ili servas nur kiel idiotoj por apogi diskredititan politikan reĝimon. Ĝuste ankaŭ la rusa sociologo Igor Eidmann opinias, ke la civitanoj de Ruslando perdos la timon antaŭ la putinisma monstro, kiel ili perdis ĝin antaŭ la komunisma diktaturo. Pro tio tiu reĝimo, precipe ĝiaj diversaj policaj aparatoj kaj sekretaj servoj, kies granda brutaleco ne estu subtaksata, nerveze observas la situacion en la lando kaj se necese sufokas ĉiuspecan protestemon en ĝia ĝermo. Eble pro tio la prognozita rusa revolucio cent jarojn

¹⁴ „Instituto de la moderna evoluo“ (<https://en.wikipedia.org/wiki/INSOR>).

post la jaro 1917 dume ne okazis. Putin okulfrape evitis omaĝi tiun historian „jubileon“. Karakterize por tiaj reĝimoj, kiuj baziĝas sur mensogado, ĉantaĝo, minacado, falsa ludo, koruptado, milito kaj teroro, estas ankaŭ, ke ili povas kolapsi aŭ krevi, se ilia gvidanto demisias aŭ forpasas, kaj se la elito konsideras ĝin ne plu oportuna aŭ celkonforma. Tio povos okazi ankaŭ kun la Putin-reĝimo, kiu manovris sin sub la formaĝokloŝon. Do, la putinisma sistemo povus implodi de interne, kvankam ŝajnas, ke ĝi estas stabila kaj disponas pri sufiĉaj resursoj kaj rimedoj por eviti tian scenaron. En Ruslando ekzistas tradicio de longaj regadoj (Stalin, Breĵnev), sed ankaŭ de puĉoj (Ĥruŝĉov, Gorbaĉov) kaj subitaj krizoj malsaniĝo de la gvidanto (Ĉernenko, Andropov, Jelcyn), kiu devas esti urĝe anstataŭigita. Multo dependas de la elitoj, kiuj subite povos ŝanĝi sian opinion, se ili konstatos, ke la sistemo elĉerpiĝis: Ĉar la anoj de tiu elito sekvas nur siajn proprajn privatajn interesojn (kariero kaj mono), ili aŭ povus rezigni pri Putin kiel gvidanto, aŭ daŭrigi lian sistemon tiel longe, ke tio ŝajnas oportuna al ili. Ankaŭ nova „milito“ inter la rivalantaj regantaj grupoj povus konduki la sistemon al la fino. La ĝenerala evoluo iras hodiaŭ pli rapide ol antaŭ 50, 100 jaroj. Sendube multaj gravaj decidoj dependas de la persona opinio de Putin mem, kiu devas kiel gluo kunteni tiujn diversajn aliancojn, por ke la sistemo ne disfalu centrifuge. Putin, kiu ne plu dependas de koruptaj oligarkoj, ne volas fariĝi ostaĝo de tiuj grupoj, pro kio li ludas kun ili laŭ fia maniero. Kaj la plebo postulas socialan protektan ŝtaton, sed ili ne volas cinikan demagogian aŭtokratiisman regadon aŭ (duon)kriman reĝimon, kaj la ruslandanoj volas vivi en paco kaj havi bonajn rilatojn kun la najbaroj kaj la resto de la mondo, inkluzive Ukrainion, Eŭropon kaj Usonon. Ĉiujn tiujn garantiojn Putin, kiu ĉiam elpaŝas kun novaj provokoj kaj minacoj por pruvi sian superecon, ruzecon kaj taŭgecon, apenaŭ povas doni. En Ruslando ekzistas sufiĉe multaj opoziciuloj kaj kritikistoj, sed ili ne estas sufiĉe fortaj kaj unuigitaj por renversi la Putin-reĝimon. Ĉu kun ili la demokratio revenus al Ruslando, estas tamen tute alia demando. Kiel ajn, Ruslando sen Putin plej verŝajne ne plu estos la sama Ruslando. En Okcidento oni probable revas pri iu Ruslando, kiu neniam ekzistos, ne povos ekzisti.

Putin sendube admirindas, ĉar li ne perdis la kuraĝon kaj daŭre volas „servi“ al la patrujo kiel ĝia prezidento. La veraj motivoj por tiu motivacio estas malklaraj kaj estus ankoraŭ pli profunde esplorendaj. Lia politiko por Ruslando eble estas ĝusta kaj prava, kvankam li troigas siajn metodojn, kiuj montras paranojn kaj skizofrenion samtempe. Eidman timas, ke Putin, kiu respektas neniujn decidojn aŭ regulojn de internaciaj instancoj kaj organizaĵoj, aŭ kondukos sian landon en la izoligon aŭ provokos universalan militon kun alia grandpotenco, ekzemple Usono, kies prezidento Trump povus esti lia ideala ‘partnero’ por tia aventuro. Tamen, oni povas dubi, ĉu Putin vere deziras tian militon, ĉar certe li povus nur perdi ĝin. Se laŭ alia scenaro la premo (de interne kaj ekstere) iĝos tro granda, alia opcio por Putin povus esti cedi, demisio, retiriĝo, transdono de la povo al alia – la nomaro de eventualaj posteuloj estos prezentita ĉi-sekve..

Favorataj „kronprincoj“

Kiu do estu la la posteulo de Putin, tiun ĉi demandon, pri kiu diskutas la tuta mondo, li probable solvos mem, laŭ metodoj kaj scenaroj, kiuj estas konataj el la pasinteco, aŭ per eĉ pli ruza truko. Laŭ la analizo de Minĉenko Consulting de januaro-februaro 2013, kiu nomis la klubon de ĉefaj potenculoj de Ruslando „Politburoo 2.0“, al ĝi apartenis Dmitrij Medvedev, Sergej Ivanov, Igor Seĉin, Gennadij Timĉenko, Jurij Kovalĉuk, Sergej Ĉemesov, Sergej Sobjanin, Vjaĉeslav Volodin, Sergej Ŝojgu. En novembro 2016 Minĉenko Consulting publikigis aktualigitan liston de la „Politburoo 2.0“ kun jenaj nomoj laŭ jena vico: Sergej Ĉemesov, Jurij Kovalĉuk, Sergej Ŝojgu, Dmitrij Medvedev, Vjaĉeslav Volodin, Igor Seĉin, Arkadij Rotenberg, Sergej Sobjanin. Kiel „kandidatoj“ de tiu „politburoo“ estis nomitaj Viktor Solotov, Anton Vaino kaj Sergej Kirienko. Kiel eblaj favorataj kandidatoj por sekvi Putinon la rusaj amaskomunikiloj menciis lastatempe homojn kiel Dmitrij Medvedev (nuna ĉefministro), Sergej Sobjanin (nuna urbestro de Moskvo) kaj Aleksej Djumin (nuna vicministro pri defendo kaj guberniestro de Tula), surbaze de eksperta pritakso de la fondaĵo „Peterburga politiko“ de aŭgusto 2017. Inter dek favoritoj troviĝas krome la nomoj de Sergej Ŝojgu, Valentina Matvienko, Aleksej Kudrin, Anton Vaino, Sergej Kirienko, Vjaĉeslav Volodin kaj Igor Seĉin. Plie menciitaj estis Sergej Naryŝkin, Elvira Nabiullina, Tatjana Golikova kaj Ramzan Kadyrov. La ĉi-lastan ĉeĉenon Eidman konsideras ĉefa kompliko de Putin, se temas pri la likvido de personaj malamikoj kaj kritikistoj kiel Politkovskaja kaj Nemcov. Eĉ se en tiu listo ankaŭ Aleksej Navalnyj, tamen la ĉefa opoziciulo de Ruslando, estis mirinde nomita, li tamen ricevis relative malmultajn punktojn. Aleksej Djumin tute ne estas konata figuro. Alia grupo de gravaj pintaj potenculoj konsistas el Nikolaj Patruŝev, iama ĉefo de FSB kaj nuna sekretario

de la Sekureca Konsilio, Aleksandr Bortnikov, aktuala direktoro de FSB (iama KGB), Miĥail Fradkov, direktoro de la interna sekretservo (SVR), Dmitrij Rogozin, vicprezidanto de la rusia registaro kun gravaj funkcioj en la interna, ekstera kaj sekureca politiko, Evgenij Murov, direktoro de FSO, kaj Jurij Ĉajka, ĉefprokuroro de Rusio. La ŝanco, ke unu el tiuj spertaj sekretservistoj povus esti puŝitaj de Putin kiel lia posteulo, estas alta – oni pensu nur pri Andropov. Ĉu unu el tiuj kronprincoj vere taŭgus ankaŭ kiel popularaj kaj karismaj ŝtatprezidentoj kun signifo ankaŭ en la internacia politiko, tamen estas pli ol dubinde. En la listo mankas ekzemple Sergej Lavrov, ministro pri eksterlandaj aferoj, granita tipo, kun kiu en Okcidento neniu vere deziras rilati, sed probable li estas tro maljuna por nova kariero. Aliflanke, li ne mankas sur iu fifama listo, kiun la usona finanĉministerio publikigis la 29an de januaro 2018 kaj kiu enhavas la nomojn de 210 altrangaj Kremlo-proksimaj funkciuloj, kiuj povus esti trafitaj de novaj sankcioj. Oni vidos, kiel la koncernitaj rusoj reagos kaj ĉu post tio ili daŭre fidus ja le protekto de Putin, kiu povus fariĝi farso. En 2012 Boris Berezovskij diris, ke li volus vidi la televidiston kaj homrajtiston Leonid Parfjonov prezidanto de Rusio. Do, la menuo por elekti inter eblaj kandidatoj estas larĝa kaj vasta. Krom tio, oni ne forgesu diversajn aliajn figurojn kiel la reakcian ideologon Dugin aŭ la oligarkon Abramoviĉ, kiuj povus ludi iun rolon, se ili vidos veni sian historian momenton. Por la Okcidento verŝajne neniu el ili estus tiel agrabla kiel Miĥail Gorbaĉov. Plej verŝajne nova prezidento fariĝos tiu homo, kiu estos proponita kaj puŝita de Putin persone, ĉar ĉi-rilate Rusio funkcias kvazaŭ kiel hereda monarkio. Se li proponus, en la senco de plej lasta cinika ‘ŝerco’, ekzemple Ramzan Kadyrov, la ĉefon de Ĉeĉenio, kio tamen estas tre malverŝajna, estus malfacile imagi, kio tiam okazus. Kiu ajn do fariĝos la posteulo de Putin, la heredaĵo, per kiu li (aŭ ŝi) ŝarĝos siajn ŝultrojn, estos ege peza.

Dum disidento Garri Kasparov avertas la homaron, ke la Putin-reĝimo signifas grandan minacon kaj danĝeron por la mondo, Ĵanna Nemcova, filino de la murdita politikisto, vidas nenium realan estontecon por Ruslando. Laŭ Igor Eidman, kiu postulas internacian komisionon por esplori la krimojn de Putin kaj kiu preferis forlasi Ruslandon pro timo de atenco, la mondo estus pli sekura sen Putin. Pro tio Ruslando ĉiukaze bezonos politikan ŝanĝon.

© Andreas Künzli, www.planlingvoj.ch, januaro 2018

Konsultitaj fontoj:

<https://www.nzz.ch/international/russlands-oberstes-gericht-bestaetigt-nawalnys-ausschluss-von-der-praesidentenwahl-ld.1345020>

<https://www.nzz.ch/international/putin-wuenscht-eine-wahl-ohne-auswahl-ld.1342720>

<https://www.nzz.ch/international/wladimir-putin-waehlen-damit-sich-nichts-aendert-ld.1336421>

<https://www.nzz.ch/international/putin-ist-ein-teflon-praesident-ld.1343369>

<https://www.nzz.ch/wirtschaft/russlands-staatsfinanzen-aussen-stabil-und-innen-schief-ld.1342220>

<http://kremlin.ru/events/president/news/56639>

<https://www.n-tv.de/politik/Meinungsforscher-zum-Erfolg-des-Kremlchefs-article15069471.html>

<https://de.sott.net/article/23919-Umfrage-Putin-weltweit-beliebter-als-Dalai-Lama-und-Papst-Groten-Sprung-in-der-Beliebtheit>

<http://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/internationale-umfrage-misstrauen-gegenueber-putin-in-vielen-laendern-gross-13735986.html>

<http://derstandard.at/1330390248643/Russland-Wahl-Das-dritte-Gesicht-des-Wladimir-Putin>

https://de.wikipedia.org/wiki/Präsidentswahl_in_Russland_2018

<https://de.wikipedia.org/wiki/Lewada-Zentrum>

Вера Гуревич. Интервью 17 декабря 2012 г.

<https://www.youtube.com/watch?v=HM5wg95897o>

<http://www.bpb.de/internationales/europa/russland/47950/opposition?p=all>

https://www.rbc.ru/politics/21/08/2017/5999947f9a79470b77c71d3f?from=center_12

Putin, Vladimir: Rossija na rubeže tysjačiletie. 30.12.1999

www.ng.ru/politics/1999-12-20/4_millennium.html

<http://e.rutlib4.com/book/26257/p/2>

Inaūgura parolado de V.V. Putin de la 7a de majo 2012 en la Kremlo, Moskvo

http://www.intelros.ru/strategy/gos_rf/17313-inauguracionnaya-rech-vladimira-putina-7-maya-2012-g-moskva-kreml.html

Levada-Centr

<http://www.levada.ru/en>

<http://www.levada.ru/cp/wp-content/uploads/2016/09/Levada-Announcement.pdf>

Minchenko Consulting: „Politbjuro 2.0“: Nakakune perezagruzki élitnych grup. 2013.

http://minchenko.ru/netcat_files/File/Politburo_full.pdf

https://ru.wikipedia.org/wiki/Алексей_Геннадьевич_Дюмин

https://de.wikipedia.org/wiki/Gleb_Olegowitsch_Pawlowski

https://fr.wikipedia.org/wiki/Le_Système_Poutine

https://de.wikipedia.org/wiki/Wladimir_Jewgenjewitsch_Tschurow

https://en.wikipedia.org/wiki/Sergei_Lukyanenko

https://de.wikipedia.org/wiki/Oleg_Wladimirowitsch_Kaschin

https://ru.wikipedia.org/wiki/Игорь_Юрьевич_Юргенс

https://en.wikipedia.org/wiki/Leonid_Parfyonov

https://en.wikipedia.org/wiki/Andrey_Piontkovsky

https://ru.wikipedia.org/wiki/Валерия_Ильинична_Новодворская

https://en.wikipedia.org/wiki/Igor_Putin

<https://svpressa.ru/politic/article/189700/?ec=1>

<https://svpressa.ru/politic/article/188532/?ec=1>

http://www.ng.ru/politics/2018-01-30/100_kremlinlist.html

<http://www.sueddeutsche.de/politik/us-sanktionen-kreml-bericht-der-usa-treibt-russische-oligarchen-um-1.3842259>

<http://www.zeit.de/sport/2018-01/russland-doping-olympia-anordnung-wladimir-putin-betrug>

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2018-05/wladimir-putin-russland-praesident-vereidigung-amtszeit-rueckblick-5vor8>

<https://www.nzz.ch/wirtschaft/sachalin-wo-oel-getrunken-und-gas-geatmet-wird-ld.1340142>

<https://www.srf.ch/sendungen/eco/pharma-exportwunder-zahlungsverkehr-russlands-rohstoffabbau>

<http://www.novatek.ru/en/business/yamal-Ing> (tie ĉi oni povas legi, ke la ŝtato subtenas la projekton per impptaj avantaĝoj).

<http://www.osteuroopa.ch/putin-lexikon.htm>

Список журналистов, убитых в России

https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_журналистов,_убитых_в_России

Сведения реестра НКО, выполняющих функции иностранного агента

<http://unro.minjust.ru/NKOForeignAgent.aspx>

(Ĉi tiu listo estis komencita en junio 2013, ricevis pli da registraĵoj en 2014 kaj estis precipe plenigita, post kiam la usonanoj en 2015 fermis la usonan reprezentejon de la „Instituto por demokratio kaj kunlaboro“ en Novjorko. Fakte, kiel reago al la protestoj sur la Bolotnaja-placo en Moskvo en 2012 la Kremlo malpermesis la usonan organizaĵojn USAID kaj starigis per leĝo de la 12a de julio registron, en kiun homrajtaj kaj neregistaraj asocioj devos registriĝi kiel „eksterlandaj agentoj“, se li ricevis financon subtenon el eksterlando.)

Amasa elmigrado de sciencistoj el Ruslando

<https://www.derbund.ch/ausland/standard/auf-der-flucht-vor-dem-system-putin/story/20921554>

Elektita esenca literaturo pri la temo (en germana, angla kaj rusa lingvoj):

- Mommsen, Margareta: Das Putin-Syndikat. Russland im Griff der Geheimdienstler. C.H. Beck 2017.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSLUZ/001297599/PDF>)

- Gabowitsch, Mischa: Protest in Putin's Russia. Malden, MA, Polity 2017.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/e19_978-0-7456-9625-6_01.pdf)

- Sapper, Manfred; Weichsel, Volker: Lev Gudkov. Wahres Denken. Analysen, Diagnosen, Interventionen. Edition Osteuropa 2. DGO, Berlin 2017.
(<https://www.zeitschrift-osteuropa.de/hefte/2017/edition-osteuropa-2>, <https://www.zeitschrift-osteuropa.de/site/assets/files/18278/oe171311.pdf>)

- Myers, Steven Lee: Putin. Der neue Zar. Seine Politik – sein Russland. Orel Füssli 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-280-05602-8_01.pdf)

- Eidman, Igor: Das System Putin. Wohin steuert das russische Reich? Aus dem Russ. München 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-453-28083-0_01.pdf)
(https://de.wikipedia.org/wiki/Igor_Wilenowitsch_Eidman)

- Reitschuster, Boris: Putins verdeckter Krieg. Wie Moskau den Westen dastabilisiert. Econ 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-430-20207-7_01.pdf)

- Zygar, Mikhail: All the Kremlin's men. inside the court of Vladimir Putin. Public Affairs (New York) 2016.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSBB/006659477/PDF>)

- Michail Zygar', Vsja kremlevskaja rat'. Kratkaja istorija sovremennoj Rossii. Intellektual'naja literatura (Moskva) 2016.

- Pribylovskij, Vladimir (u.a.): Vokrug Putina. biografiĉeskij spravoĉnik. Panorama (Moskva) 2016.

- Schanna Nemzowa: Russland wachrütteln. Vater Boris Nemzow und sein politisches Erbe. Aus dem Russ. Ullstein 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-550-08129-3_01.pdf)

- Schmid, Ulrich: Technologien der Seele. Vom Verfertigen der Wahrheit in der russischen Gegenwartskultur. Suhrkamp 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-518-12702-5_01.pdf)

- Wehner, Markus: Putins kalter Krieg. Wie Russland den Westen vor sich hertreibt. Knauer 2016.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-426-78814-1_01.pdf)
- Gelman, Wladimir: Das Jahr 2016 im Rückblick: Russische Innenpolitik. 16.12.2016.
(<http://www.laender-analysen.de/russland/pdf/RusslandAnalysen327.pdf>)
- Laqueur, Walter: Putinism. Russia and its future with the West. Thomas Dunne Books (New York) 2015.
- Laqueur, Walter: Putinismus. Wohin treibt Russland ? Propyläen 2015.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-549-07461-9_01.pdf)
- Seipel, Hubert: Putin. Innenansichten der Macht. Hoffmann und Campe, 2015.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSBB/006412029/PDF>)
- Gloger, Katja: Putins Welt. Das neue Russland, die Ukraine und der Westen. Berlin Verlag 2015.
(<https://d-nb.info/1070832693/04>)
- Zygar, Michail: Endspiel. Die Metamorphosen des Wladimir Putin. Kiepenheuer & Witsch 2015.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-462-04830-8_01.pdf)
- Eltchaninoff, Michel: In Putins Kopf. Die Philosophie eines lupenreinen Demokraten. Aus dem Franz. Actes Sud / Tropen 2015.
(<https://d-nb.info/1078450196/04>)
- Zimmerman, William: Russland regieren. Von Lenin bis Putin. Aus dem Engl. Philipp von Zabern 2015.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/e19_978-3-8053-4931-4_01.pdf)
- Michail Gorbatschow: Das neue Russland. Der Umbruch und das System Putin. Quadriga, Bastei Lübbe (Köln) 2015.
(<https://d-nb.info/1069860735/04>)
- Myers, Steven Lee: Putin. The new tsar. The rise and reign of Vladimir Putin. Alfred A. Knopf (New York) 2015.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-0-307-96161-7_01.pdf)
(<http://inosmi.ru/politic/20161123/238264601.html>)
- Belkowski, Stanislaw: Wladimir. Die ganze Wahrheit über Putin. Aus dem Russ. Redline 2014.
(<https://d-nb.info/1029203288/04>)
- Reitschuster, Boris: Putins Demokratie. Ein Machtmensch und sein System. Econ 2014.
(<https://d-nb.info/1049799550/04>)
- Dawisha, Karen: Putin's Kleptocracy. Who Owns Russia? Simon & Schuster, New York 2014.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSBB/006319737/PDF>)
- Gabowitsch, Mischa: Putin kaputt!? Russlands neue Protestkultur. Suhrkamp 2013. (Detala analizo de la protestoj de la vintro 2011/2).
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf03/z01_978-3-518-12661-5_01.pdf)
- Gessen, Masha: Der Mann ohne Gesicht. Wladimir Putin. Eine Enthüllung. Piper 2012.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-492-05529-1_01.pdf)
- Harding, Luke: Mafiastaat. Ein Reporter in Putins Russland. Aus dem Engl. London 2012.
(<https://d-nb.info/1018061576/04>)
- Ruge, Gerd: Russland. Portrait eines Nachbarn. C.H. Beck 2012.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSBB/005849248/PDF>)
- Erler, Gernot; Schulze, Peter W. (Hg.): Die Europäisierung Russlands. Moskau zwischen Modernisierungspartnerschaft und Grossmachtrolle. Campus, 2012.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-593-39529-6_01.pdf)

- Gel'man, Vladimir: Regime, Opposition und die Herausforderungen des elektroralen Autoritarismus in Russland. 2012.
(<http://www.laender-analysen.de/russland/pdf/Russlandanalysen242.pdf>)
- Albrecht, Erik: Putin und sein Präsident. Russland unter Medwedew. Orel Füssli 2011.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-280-05427-7_01.pdf)
- Rahr, Alexander: Der kalte Freund. Warum wir Russland brauchen: die Insider-Analyse. Hanser 2011.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-446-42438-8_01.pdf)
- Politkovskaja, Anna: Die Freiheit des Wortes. Letzte Berichte aus einem gefährdeten Land. DuMont, 2011.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-8321-9642-4_01.pdf)
- Gudkov, Lev; Zaslavski Victor: Russland. Kein Weg aus dem postkommunistischen Übergang. Wagenbach 2011.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-8031-3635-0_01.pdf)
- Wipperfürth, Christian: Russlands Außenpolitik. VS Verlag für Sozialwissenschaften (Wiesbaden) 2011.
(<http://aleph.unisg.ch/hsgscan/hm00398649.pdf>)
- Fleischmann, Eberhard: Das Phänomen Putin. Der sprachliche Hintergrund. Leipziger Universitätsverlag 2010.
(<https://d-nb.info/1000184404/04>)
- Fel'shtinskij, Jurij; Pribylovskij, Vladimir: The Corporation: Russia and the KGB in the Age of President Putin. Encounter Books 2009.
Rusa versio: Korporacija. Rossija i KGB vo vremena Putina.
(<https://www.e-reading.club/book.php?book=147123>, <http://www.urantia-s.com/library/felshtinsky/corporation/full>)
- Sager, Dirk: Pulverfass Russland. Wohin steuert die Grossmacht? Rowohl 2009.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-499-62330-1_01.pdf)
- Heyden, Ulrich; Weinmann, Ute: Opposition gegen das System Putin. Rotpunktverlag 2009.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-85869-389-1_01.pdf)
- Zenkovich, Nikolaj: Putinskaja enciklopedija. Moskau 2008.
- Politkovskaja, Anna: In Putins Russland. Fischer 2008.
(<https://d-nb.info/986701165/04>)
- Reitschuster, Boris: Der neue Herr im Kreml. Dimitrij Medwedew. Econ 2008.
(<https://d-nb.info/986909726/04>)
- Mommsen, Margarete; Nussberger, Angelika: Das System Putin. C.H.Beck 2007.
(http://opac.nebis.ch/objects/pdf/z01_978-3-406-54790-4_01.pdf)
- Politkovskaja, Anna: Russisches Tagebuch. DuMont 2007.
(<http://doc1.lbfli.li/aar/FLMA150634.pdf>)
- Buhbe, Matthes; Gorzka, Gabriele (Hrsg.): Russland heute. Rezentralisierung des Staates unter Putin.: VS Verlag für Sozialwissenschaften (Wiesbaden) 2007.
- Roj Medvedev: Vladimir Putin. Molodaja gvardija, Moskau 2007.
- Anna Politkovskaja: In Putins Russland. DuMont 2006.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/HBZ/HT014952911/PDF>)
- Čadaev, Aleksej: Putin: ego ideologija. Evropa, Moskau 2006.
- Erler, Gernot: Russland kommt. Putins Staat – der Kampf um Macht und Modernisierung. Herder 2005.
(<http://aleph.unisg.ch/hsgscan/hm00127692.pdf>)
- Reitschuster, Boris: Wladimir Putin. Rowohlt 2004.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/HBZ/HT014385789/PDF>)

- Gorzka, Gabriele; Schulze, Peter W. (Hg.): Wohin steuert Russland unter Putin? Der autoritäre Weg in die Demokratie. Campus, 2004.
(<http://aleph.unisg.ch/phsscan/hr70007476.pdf>)
- Krysztanowskaja, Olga: Anatomie der russischen Elite. Die Militarisierung Russlands unter Putin. Aus dem Russ. Kiepenheuer & Witsch, 2004.
(<http://aleph.unisg.ch/hsgscan/hm00127277.pdf>)
- Fel'shtinskij, Jurij; Pribylovskij, Vladimir: Operacija „Naslednik“. 2004.
(<http://www.lib.ru/HISTORY/FELSHTINSKY/naslednik.txt>)
- Mommsen, Margarete: Wer herrscht in Russland? Der Kreml und die Schatten der Macht. C.H. Beck 2003.
(<http://aleph.unisg.ch/hsgscan/hm00059376.pdf>)
- Timtschenko, Viktor: Putin und das neue Russland. Hugendubel 2003.
(<http://www.ub.unibas.ch/tox/IDSLUZ/000652004/PDF>)
(<https://www.perlentaucher.de/buch/viktor-timtschenko/putin-und-das-neue-russland.html>)
(https://de.wikipedia.org/wiki/Viktor_Timtschenko)
- Blockij, Oleg: Vladimir Putin. Meždunarodnye Otnošenija, Moskau 2002.
- Kagarlitsky, Boris: Russia under Yeltsin and Putin. Neo-liberal autocracy. Pluto Press (London), 2002.
- Klebnikow, Paul: Der Pate des Kreml. Boris Beresowski und die Macht der Oligarchen. Aus dem Amerikan. Econ .2001.
(<http://aleph.unisg.ch/hsgscan/hm00078352.pdf>)
- Rahr, Alexander: Wladimir Putin. Der „Deutsche“ im Kreml. Universitas 2000.
- Seiffert, Wolfgang: Wladimir W. Putin. Wiedergeburt einer Weltmacht? F.A. Herbig Langen Müller 2000.
- Geworkjan, Natalja; Kolesnkiw, Andrej; Timakowa, Natalja: Aus erster Hand. Gespräche mit Wladimir Putin. Aus dem Russ. Wilhelm Heyne 2000.

© www.planlingvoj.ch / www.zamenhof.ch, januaro 2018

La (svisa) aŭtoro, nask. en 1962, studis slavistikon, orienteŭropan historion kaj internacian juron en la Zurika universitato. La studojn li finis en 1992 per licencia verkaĵo pri la historio de Esperanto kaj interlingvistiko en Ruslando kaj Sovetunio kaj estis diplomita per la titolo lic. phil. (M.A.). Esperantisto de 1979. Retestro de www.osteuropa.ch (ankaŭ: www.balkan.ch kaj www.slavistik.ch).